HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a patra)

17 decembrie 2015*

„Trimitere preliminară — Cooperare judiciară în materie civilă — Regulamentul (CE) nr. 805/2004 — Titlu executoriu european pentru creanțele necontestate — Condiții de certificare — Drepturi ale debitorului — Revizuirea deciziei”

În cauza C-300/14,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de hof van beroep te Antwerpen (Curtea de Apel din Antwerpen, Belgia), prin decizia din 16 iunie 2014, primită de Curte la 20 iunie 2014, în procedura

Imtech Marine Belgium NV

împotriva

Radio Hellenic SA,

CURTEA (Camera a patra),

compusă din domnul L. Bay Larsen, președintele Camerei a treia, îndeplinind funcția de președinte al Camerei a patra, domnii J. Malenovský și M. Safjan (raportor) și doamnele A. Prechal și K. Jürimäe, judecători,

avocat general: domnul P. Cruz Villalón,

grefier: domnul A. Calot Escobar,

având în vedere procedura scrisă,

luând în considerare observațiile prezentate:

— pentru guvernul belgian, de C. Pochet, de J.-C. Halleux și de L. Van den Broeck, în calitate de agenți;

— pentru guvernul polonez, de B. Majczyna, în calitate de agent;

— pentru guvernul portughez, de L. Inez Fernandes și de E. Pedrosa, în calitate de agenți;

— pentru Comisia Europeană, de G. Wils și de A.-M. Rouchaud-Joët, în calitate de agenți,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 8 septembrie 2015,

* Limba de procedură: neerlandeza.

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolului 19 alineatul (1) din Regulamentul (CE) nr. 805/2004 al Parlamentului European și al Consiliului din 21 aprilie 2004 privind crearea unui titlu executoriu european pentru creanțele necontestate (JO L 143, p. 15, Ediție specială, 19/vol. 7, p. 3).

2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între Imtech Marine Belgium NV (denumită în continuare „Imtech Marine”), cu sediul în Belgia, pe de o parte, și Radio Hellenic SA (denumită în continuare „Radio Hellenic”), cu sediul în Grecia, pe de altă parte, cu privire la cererea de certificare ca titlu executoriu european în sensul Regulamentului nr. 805/2004 a unei hotărâri judecătorești, pronunțată într-o cauză judecată în lipsă, privind o creanță însoțită de o clauză penală și de dobânzi de întârziere.

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

Regulamentul (CE) nr. 44/2001

3 Articolul 34 punctul 2 din Regulamentul (CE) nr. 44/2001 al Consiliului din 22 decembrie 2000 privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială (JO 2001, L 12, p. 1, Ediție specială, 19/vol. 3, p. 74) prevede că o hotărâre nu este recunoscută „dacă actul de sesizare a instanței sau un alt act echivalent nu a fost comunicat sau notificat pârâtului care nu s-a înfățișat în timp util și într-o manieră care să-i permită acestuia să-și pregătească apărarea, dacă pârâtul nu a introdus o acțiune împotriva hotărârii atunci când a avut posibilitatea să o facă [a se citi «dacă actul de sesizare a instanței sau un alt act echivalent nu a fost comunicat sau notificat, în timp util și într-o manieră care să-i permită să-și pregătească apărarea, pârâtului judecat în lipsă, cu excepția cazului în care pârâtul nu a exercitat calea de atac împotriva hotărârii, deși a avut posibilitatea să o facă»]”.

Regulamentul nr. 805/2004

4 Potrivit considerentelor (10)-(14), (18) și (19) ale Regulamentului nr. 805/2004:

„(10) Atunci când instanța judecătorească dintr-un stat membru a pronunțat o hotărâre cu privire la o creanță necontestată în lipsa participării debitorului la procedură, eliminarea oricărui control în statul membru de executare este indisolubil legată și subordonată garanției suficiente a respectării drepturilor apărării.

(11) Prezentul regulament vizează promovarea drepturilor fundamentale și ține seama de principiile care sunt recunoscute în special de Carta drepturilor fundamentale ale Uniunii Europene [denumită în continuare «carta»]. În special, acesta vizează asigurarea respectării pe deplin a dreptului de acces la o instanță imparțială, recunoscut prin articolul 47 din cartă.

(12) Este necesară stabilirea standardelor minime pe care trebuie să le îndeplinească procedura în urma căreia se pronunță hotărârea, pentru a garanta că debitorul este informat, în timp util și astfel încât să își poată pregăti apărarea, cu privire la acțiunea în justiție introdusă împotriva sa, cu privire la condițiile participării sale active la procedură pentru a contesta creanța în cauză și cu privire la consecințele neparticipării.

(13) Având în vedere diferențele dintre statele membre în ceea ce privește normele de procedură civilă, în special cele care reglementează notificarea și comunicarea actelor, este necesar să se dea o definiție precisă și detaliată acestor standarde minime. În special, un mod de notificare sau de comunicare bazat pe o ficțiune juridică în ceea ce privește respectarea acestor standarde minime nu poate fi considerat suficient în scopul certificării unei hotărâri judecătorești ca titlu executoriu european.

(14) Toate modurile de notificare și comunicare prevăzute la articolele 13 și 14 se caracterizează fie printr-o certitudine absolută (articolul 13), fie printr-un grad foarte ridicat de probabilitate (articolul 14) că actul notificat sau comunicat a ajuns la destinatarul său. În cel de al doilea caz, o hotărâre judecătorească nu ar trebui certificată ca titlu executoriu european decât în cazul în care statul membru de origine dispune de un mecanism corespunzător care permite debitorului să solicite revizuirea completă a hotărârii în condițiile prevăzute la articolul 19, în acele cazuri excepționale în care, cu toate că dispozițiile articolului 14 au fost respectate, actul nu a ajuns la destinatar.

[…]

(18) Încrederea reciprocă în administrarea justiției în statele membre face ca instanța judecătorească dintr-un stat membru să poată considera că toate condițiile certificării ca titlu executoriu european sunt îndeplinite pentru a permite executarea unei hotărâri în toate celelalte state membre, fără control jurisdicțional al aplicării corecte a standardelor minime de procedură în statul membru în care hotărârea trebuie executată.

(19) Prezentul regulament nu impune statelor membre obligația adaptării legislației lor interne la standardele minime de procedură pe care acesta le prevede. Prezentul regulament le stimulează în acest sens, permițând o executare mai eficientă și mai rapidă a hotărârilor în celelalte state membre, numai în cazul în care aceste standarde minime sunt respectate.”

5 Articolul 6 din acest regulament, intitulat „Condițiile de certificare ca titlu executoriu european”, prevede la alineatul (1):

„O hotărâre judecătorească privind o creanță necontestată pronunțată într-un stat membru este certificată, la cererea adresată în orice moment instanței de origine, ca titlu executoriu european în cazul în care se îndeplinesc următoarele condiții:

(a) hotărârea este executorie în statul membru de origine;

(b) hotărârea nu este incompatibilă cu dispozițiile în materie de competență prevăzute de Regulamentul (CE) nr. 44/2001 capitolul II secțiunile 3 și 6;

(c) procedura judiciară din statul membru de origine a îndeplinit cerințele prevăzute de capitolul III în cazul unei creanțe necontestate în sensul articolului 3 alineatul (1) literele (b) sau (c) și

(d) hotărârea a fost pronunțată în statul membru în care debitorul își are domiciliul în sensul articolului 59 din Regulamentul (CE) nr. 44/2001, în cazul:

— în care este vorba de o creanță necontestată în sensul articolului 3 alineatul (1) litera (b) sau (c) din prezentul regulament;

— în care aceasta se raportează la un contract încheiat de o persoană, consumatorul, pentru o utilizare care se poate considera ca fiind străină de activitatea sa profesională;

— în care debitorul este consumatorul.”

6 Articolul 9 din Regulamentul nr. 805/2004, intitulat „Eliberarea certificatului de titlu executoriu european”, are următorul cuprins:

„(1) Certificatul de titlu executoriu european se eliberează utilizând formularul tip prevăzut în anexa I.

(2) Certificatul de titlu executoriu european se completează în limba hotărârii judecătorești.”

7 Articolul 10 din Regulamentul nr. 805/2004, intitulat „Rectificarea sau retragerea certificatului de titlu executoriu european”, prevede:

„(1) Pe bază de cerere adresată instanței judecătorești de origine, certificatul de titlu executoriu european este

(a) rectificat, în cazul în care, ca urmare a unei erori materiale, există o neconcordanță între hotărâre și certificat;

(b) retras, în cazul în care este evident că certificatul a fost eliberat în mod neîntemeiat, având în vedere cerințele prevăzute de prezentul regulament.

(2) Legislația statului membru de origine se aplică rectificării și retragerii certificatului de titlu executoriu european.

(3) Rectificarea sau retragerea unui certificat de titlu executoriu european se poate solicita utilizând formularul tip prevăzut în anexa VI.

(4) Eliberarea unui certificat de titlu executoriu european nu poate fi supusă niciunei căi de atac.”

8 Articolul 13 din regulamentul menționat, intitulat „Notificarea sau comunicarea însoțită de confirmarea de primire de către debitor”, prevede:

„(1) Actul de sesizare a instanței sau un act echivalent poate fi notificat sau comunicat debitorului prin una din următoarele căi:

(a) notificare sau comunicare personală, debitorul semnând o confirmare de primire cu data primirii;

(b) notificare sau comunicare personală utilizând un document semnat de persoana competentă care a efectuat notificarea sau comunicarea, specificând că debitorul a primit actul sau că a refuzat să-l primească fără niciun motiv legitim, precum și data la care actul a fost notificat sau comunicat;

(c) notificare sau comunicare pe cale poștală, debitorul semnând și trimițând o confirmare de primire cu data primirii;

(d) notificare sau comunicare pe cale electronică, precum faxul sau poșta electronică, debitorul semnând și trimițând o confirmare de primire cu data primirii.

(2) Orice citație în vederea prezentării poate fi notificată sau comunicată debitorului în conformitate cu alineatul (1) sau verbal în cursul unei ședințe anterioare privind aceeași creanță și consemnată în procesul-verbal al respectivei ședințe.”

9 Potrivit articolului 14 din Regulamentul nr. 805/2004, intitulat „Notificarea sau comunicarea neînsoțită de confirmarea primirii sale de către debitor”:

„(1) Actul de sesizare a instanței sau un act echivalent, precum și orice citație în vederea prezentării, pot fi notificate sau comunicate debitorului, de asemenea, prin una din următoarele căi:

(a) notificare sau comunicare personală, la adresa personală a debitorului, către persoanele care locuiesc la aceeași adresă cu acesta sau angajate la această adresă;

(b) în cazul în care debitorul este un lucrător care desfășoară o activitate independentă sau o persoană juridică, notificarea sau comunicarea personală, la incintele comerciale ale debitorului, către persoanele angajate de către debitor;

(c) depunerea actului în cutia poștală a debitorului;

(d) depunerea actului la oficiul poștal sau la o autoritate publică competentă și comunicarea scrisă a acestei depuneri în cutia poștală a debitorului, cu condiția ca respectiva comunicare scrisă să menționeze clar natura judiciară a actului sau faptul că valorează notificare sau comunicare și are ca efect curgerea termenelor;

(e) pe cale poștală, fără dovada prevăzută în alineatul (3), atunci când debitorul are o adresă în statul membru de origine;

(f) prin mijloace electronice, cu confirmare de primire automată, cu condiția ca debitorul să fi acceptat în prealabil, în mod expres, prezentul mod de notificare sau comunicare.

(2) În sensul prezentului regulament, notificarea sau comunicarea în temeiul alineatului (1) nu se admite în cazul în care adresa debitorului nu este cunoscută cu certitudine.

(3) Notificarea sau comunicarea unui act în conformitate cu alineatul (1) literele (a)-(d) se atestă prin:

(a) un act semnat de persoana competentă care a efectuat înștiințarea sau notificarea menționând următoarele elemente:

(i) modul de notificare sau de comunicare utilizat;

(ii) data notificării sau comunicării și

(iii) în cazul în care actul a fost notificat sau comunicat unei alte persoane decât debitorul, numele acestei persoane și legătura sa cu debitorul,

sau

(b) o confirmare de primire emanând de la persoana care a primit notificarea sau comunicarea, pentru aplicarea alineatului (1) literele (a) și (b).”

10 Articolul 19 din același regulament, intitulat „Standarde minime pentru revizuire în cazuri excepționale”, are următorul cuprins:

„(1) Fără a aduce atingere articolelor 13-18, o hotărâre judecătorească poate fi certificată ca titlu executoriu european numai în cazul în care debitorul are dreptul, în temeiul legislației statului membru de origine, de a solicita o revizuire a hotărârii în cauză, atunci când sunt îndeplinite următoarele condiții:

(a) (i) actul de sesizare a instanței sau un act echivalent sau, după caz, citația în vederea prezentării a fost notificată sau comunicată prin una din modalitățile prevăzute la articolul 14 și

(ii) notificarea sau comunicarea nu a intervenit în timp util pentru a-i permite să-și pregătească apărarea, fără să aibă vreo vină în acest sens;

sau

(b) debitorul a fost împiedicat să conteste creanța din motive de forță majoră sau ca urmare a unor circumstanțe extraordinare, fără să aibă vreo vină în acest sens,

cu condiția ca acesta să acționeze rapid în ambele cazuri.

(2) Prezentul articol nu aduce atingere posibilității pe care o au statele membre de a permite o revizuire a hotărârii judecătorești în condiții mai favorabile decât cele prevăzute la alineatul (1).”

11 Articolul 21 din Regulamentul nr. 805/2004, intitulat „Refuzul executării”, prevede:

„(1) La cererea debitorului, executarea este refuzată de către instanța competentă din statul membru de executare în cazul în care hotărârea certificată ca executoriu european este incompatibilă cu o hotărâre pronunțată anterior în orice stat membru sau într-o țară terță atunci când:

(a) hotărârea anterioară s-a pronunțat între aceleași părți într-un litigiu având aceeași cauză și

(b) hotărârea anterioară s-a pronunțat în statul membru de executare sau a întrunit condițiile necesare recunoașterii sale în statul membru de executare și

(c) ireconciabilitatea hotărârilor nu a fost și nu ar fi putut fi invocată în cursul procedurii judiciare în statul membru de origine.

(2) Hotărârea judecătorească sau certificarea sa ca titlu executoriu european nu poate face, în niciun caz, obiectul unei revizuiri pe fond în statul membru de executare.”

12 Potrivit articolului 30 din regulamentul menționat, intitulat „Informații privind căile de atac, regimul lingvistic și autoritățile”:

„(1) Statele membre notifică Comisia cu privire la:

(a) procedurile de rectificare și de retragere prevăzute la articolul 10 alineatul (2) și procedura de revizuire prevăzută la articolul 19 alineatul (1);

[…]”

Dreptul belgian

13 Potrivit articolului 50 din Codul judiciar (code judiciare):

„Termenele stabilite a căror nerespectare este sancționată cu decăderea nu pot fi reduse sau prelungite, nici chiar cu acordul părților, cu excepția cazului în care decăderea a fost acoperită în condițiile prevăzute de lege.

Cu toate acestea, dacă termenul de apel sau de opoziție prevăzut la articolele 1048, 1051 și la articolul 1253 quater literele c) și d) începe să curgă și expiră în timpul vacanțelor judecătorești, acesta se prelungește până în a cincisprezecea zi a noului an judiciar”.

14 Articolul 55 din acest cod prevede:

„În cazul în care legea prevede prelungirea termenelor acordate părții care nu are nici domiciliul, nici reședința și nici domiciliul ales în Belgia, această prelungire este de:

1° 15 zile dacă partea își are reședința într-un stat limitrof sau în Regatul Unit al Marii Britanii [și al Irlandei de Nord];

2° 30 de zile dacă își are reședința în alt stat din Europa și

3° 80 de zile dacă își are reședința în alt loc din lume.”

15 Articolul 860 din codul menționat prevede:

„Independent de formalitatea care este omisă sau nerespectată, niciun act de procedură nu poate fi declarat nul dacă nulitatea nu este prevăzută în mod expres de lege.

Termenele prevăzute pentru formularea unei căi de atac sunt termene de decădere.

Celelalte termene sunt termene de decădere doar dacă legea prevede acest lucru.”

16 Potrivit articolului 1047 din același cod:

„Orice hotărâre pronunțată într-o cauză judecată în lipsă poate face obiectul unei opoziții, în afara excepțiilor prevăzute de lege.

[…]”

17 Articolul 1048 din Codul judiciar prevede:

„Fără a aduce atingere termenelor prevăzute de dispozițiile imperative supranaționale și internaționale, termenul de opoziție este de o lună, de la data notificării hotărârii sau a comunicării acesteia în conformitate cu articolul 792 al doilea și al treilea paragraf.

În cazul în care partea judecată în lipsă nu are nici domiciliul, nici reședința și nici domiciliul ales în Belgia, termenul de opoziție se prelungește conform articolului 55.”

18 Articolul 1051 din Codul judiciar prevede:

„Fără a aduce atingere termenelor prevăzute de dispozițiile imperative supranaționale și internaționale, termenul de declarare a apelului este de o lună de la data notificării hotărârii sau a comunicării acesteia în conformitate cu articolul 792 al doilea și al treilea paragraf.

Acest termen începe să curgă de la data acestei notificări a hotărârii și pentru partea care a solicitat-o.

În cazul în care una dintre părțile căreia i-a fost notificată hotărârea sau la cererea căreia a fost notificată hotărârea nu are nici domiciliul, nici reședința și nici domiciliul ales în Belgia, termenul de apel se prelungește în conformitate cu articolul 55.

[…]”

Litigiul principal și întrebările preliminare

19 Imtech Marine a efectuat diverse prestații pentru Radio Hellenic, în schimbul cărora aceasta din urmă îi datora suma de 23 506,99 euro. Potrivit condițiilor comerciale generale ale Imtech Marine, în caz de neplată, se datorează o clauză penală de 10 % și dobânzi de întârziere de 12 % pe an.

20 În pofida diverselor puneri în întârziere, Radio Hellenic nu și-a îndeplinit obligațiile de plată.

21 Prin citația notificată la 25 martie 2013, Imtech Marine a solicitat rechtbank van koophandel te Antwerpen (Tribunalul Comercial din Antwerpen) obligarea Radio Hellenic la plata sumelor datorate și certificarea ca titlu executoriu european a hotărârii judecătorești care cuprinde această dispoziție de obligare, în temeiul Regulamentului nr. 805/2004. Prin hotărârea din 5 iunie 2013, această instanță a declarat cererea respectivă admisibilă și fondată în parte. Radio Hellenic a fost obligată în lipsă la plata sumei de 23 506,99 euro, majorată cu clauza penală de 10 % și cu dobânzi de întârziere. Cu toate acestea, instanța menționată a considerat că nu poate să certifice această hotărâre ca titlu executoriu european, în absența unei legislații interne adaptate.

22 La 3 septembrie 2013, Imtech Marine a declarat apel împotriva hotărârii respective la instanța de trimitere. În cererea sa, aceasta solicită certificarea ca titlu executoriu european, în sensul Regulamentului nr. 805/2004, a hotărârii care urmează să fie pronunțată.

23 Instanța de trimitere arată că problema dacă dreptul belgian este conform cu cerințele prevăzute la articolul 19 din Regulamentul nr. 805/2004 generează efectiv dezbateri, la fel ca atribuțiile respective ale judecătorului și ale grefierului cu privire la certificarea unei hotărâri judecătorești ca titlu executoriu european. Inacțiunea legiuitorului național ar crea insecuritate juridică pentru justițiabil. În pofida efectului direct al regulamentului menționat, instanțele belgiene s-ar arăta mai degrabă puțin dispuse să efectueze asemenea certificări.

24 În special, instanța de trimitere arată că, în ceea ce privește procedura de revizuire prevăzută la articolul 19 alineatul (1) din Regulamentul nr. 805/2004, termenul de introducere a căii de atac împotriva unei hotărâri judecătorești pronunțate într-o cauză judecată în lipsă poate, în dreptul belgian, să expire înainte ca debitorul să fi fost în măsură să exercite calea de atac.

25 În aceste condiții, hof van beroep te Antwerpen (Curtea de Apel din Antwerpen) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

„1) Faptul că Regulamentul nr. 805/2004 nu este aplicat în mod direct reprezintă o încălcare a dispozițiilor articolului 288 TFUE, în măsura în care

a) legiuitorul belgian a omis să transpună acest regulament în dreptul belgian și

b) a omis – în pofida faptului că dreptul belgian prevede opoziția și apelul – să instituie procedura de revizuire?

2) În cazul unui răspuns negativ la prima întrebare: având în vedere că un regulament produce efecte în mod nemijlocit, ce se înțelege prin «revizuire a hotărârii» în sensul articolului 19 alineatul (1) din Regulamentul nr. 805/2004? Este necesar să se prevadă o procedură de revizuire numai în cazul în care notificarea sau comunicarea unei citații sau a unui act de sesizare a instanței s-a efectuat prin una dintre modalitățile prevăzute la articolul 14 din acest regulament, și anume fără confirmare de primire? Prin instituirea procedurii de opoziție prevăzute la articolul 1047 și următoarele din Codul judiciar belgian și a procedurii apelului prevăzute la articolul 1050 și următoarele din același cod, dreptul belgian nu oferă garanții suficiente pentru a îndeplini criteriile «procedurii de revizuire» prevăzute la articolul 19 alineatul (1) din regulamentul menționat?

3) Dispozițiile articolului 50 din Codul judiciar belgian, potrivit căruia termenele de decădere menționate la articolul 860 al doilea paragraf, la articolul 55 și la articolul 1048 din același cod pot fi prelungite în caz de forță majoră sau ca urmare a unor circumstanțe extraordinare independente de voința persoanei interesate, oferă o protecție suficientă în sensul articolului 19 alineatul (1) litera (b) din Regulamentul nr. 805/2004?

4) Certificarea ca titlu executoriu european pentru creanțele necontestate reprezintă o hotărâre judecătorească ce trebuie solicitată printr-un act de sesizare a instanței? În cazul unui răspuns afirmativ, judecătorul trebuie să certifice hotărârea ca titlu executoriu european, iar grefierul trebuie să elibereze certificatul de titlu executoriu european?

   În cazul unui răspuns negativ, certificarea ca titlu executoriu european poate fi o atribuție a grefierului?

5) În cazul în care certificarea ca titlu executoriu european nu reprezintă o hotărâre judecătorească, solicitantul care nu a cerut un titlu executoriu european printr-un act de sesizare a instanței poate solicita ulterior grefierului – și anume după ce hotărârea a devenit definitivă – certificarea ca titlu executoriu european?”

26 O cerere de informații a fost adresată instanței de trimitere la 7 august 2014, la care aceasta a răspuns la 16 octombrie 2014.

Cu privire la întrebările preliminare

Cu privire la prima întrebare

27 Prin intermediul primei întrebări, instanța de trimitere solicită să se stabilească în esență dacă articolul 19 din Regulamentul nr. 805/2004, citit în lumina articolului 288 TFUE, trebuie interpretat în sensul că impune statelor membre obligația să instituie în dreptul intern o procedură de revizuire, astfel cum este prevăzută la articolul 19.

28 Articolul 19 din regulamentul menționat prevede că o hotărâre judecătorească poate fi certificată ca titlu executoriu european numai în cazul în care debitorul are dreptul, în temeiul legislației statului membru de origine, de a solicita o revizuire a hotărârii în cauză. Or, potrivit considerentului (19) al Regulamentului nr. 805/2004, acesta nu impune statelor membre obligația adaptării legislației lor interne la standardele minime de procedură pe care le prevede, nici, așadar, obligația de a institui o procedură specifică de revizuire în sensul articolului 19 menționat.

29 Singura consecință a lipsei unei proceduri de revizuire este, astfel cum prevede însuși articolul 19 din Regulamentul nr. 805/2004, imposibilitatea de a certifica o hotărâre judecătorească ca titlu executoriu european în condițiile prevăzute de acesta din urmă.

30 În aceste împrejurări și independent de obligația de a notifica Comisia, în temeiul articolului 30 alineatul (1) litera (a) din regulamentul menționat, cu privire la o procedură de revizuire care ar exista, dacă este cazul, în dreptul intern, un stat membru care, în conformitate cu termenii aceluiași regulament, alege să nu își adapteze legislația nu poate încălca articolul 288 TFUE.

31 Prin urmare, este necesar să se răspundă la prima întrebare că articolul 19 din Regulamentul nr. 805/2004, citit în lumina articolului 288 TFUE, trebuie interpretat în sensul că nu impune statelor membre obligația de a institui în dreptul intern o procedură de revizuire, astfel cum este prevăzută la articolul 19 menționat.

Cu privire la a doua și la a treia întrebare

32 Prin intermediul celei de a doua și al celei de a treia întrebări, care trebuie examinate împreună, instanța de trimitere solicită să se stabilească în esență care sunt condițiile impuse prin articolul 19 alineatul (1) din Regulamentul nr. 805/2004 pentru certificarea ca titlu executoriu european a unei hotărâri judecătorești pronunțate într-o cauză judecată în lipsă.

33 Articolul 19 alineatul (1) din Regulamentul nr. 805/2004 prevede că, în ipotezele menționate la alineatul (1) literele (a) și (b) al acestui articol, o hotărâre judecătorească poate fi certificată ca titlu executoriu european numai în cazul în care debitorul are dreptul, în temeiul legislației statului membru de origine, de a solicita o revizuire a hotărârii în cauză.

34 Ipoteza prevăzută la articolul 19 alineatul (1) litera (a) din Regulamentul nr. 805/2004 este cea potrivit căreia actul de sesizare a instanței sau un act echivalent a fost notificat sau comunicat debitorului potrivit uneia dintre modalitățile prevăzute la articolul 14 din respectivul regulament, însă notificarea sau comunicarea nu a intervenit în timp util pentru a-i permite acestuia să-și pregătească apărarea, fără să aibă vreo vină în acest sens.

35 Din cuprinsul articolului 19 alineatul (1) litera (b) din Regulamentul nr. 805/2004 rezultă ipoteza potrivit căreia debitorul a fost împiedicat să conteste creanța din motive de forță majoră sau ca urmare a unor circumstanțe extraordinare, fără să aibă vreo vină în acest sens. Această ipoteză poate să privească de asemenea o situație în care împiedicarea ar persista în stadiul în care începe să curgă termenul de introducere a căii de atac împotriva hotărârii în cauză.

36 Deși este posibil ca statele membre să fi instituit, în dreptul lor național, o procedură de revizuire a hotărârilor care să fie specifică ipotezelor prevăzute la articolul 19 alineatul (1) literele (a) și (b) din Regulamentul nr. 805/2004, nu este exclus nici ca procedurile care existau într-un stat membru înainte de intrarea în vigoare a acestui regulament să permită debitorului să solicite o astfel de revizuire. Fără a aduce atingere obligației statelor membre de a notifica Comisia, în conformitate cu articolul 30 alineatul (1) litera (a) din regulamentul menționat, cu privire la procedurile în cauză, caracterul obligatoriu, în temeiul articolului 288 TFUE, al tuturor elementelor acestui regulament impune instanței sesizate cu o cerere de certificare să examineze dacă este îndeplinită condiția prevăzută în această privință la articolul 19 alineatul (1) din același regulament, și anume dacă dreptul intern permite efectiv și fără excepție să se solicite o revizuire a hotărârii în cauză în ipotezele menționate.

37 Astfel cum a arătat avocatul general la punctul 24 din concluzii, poate fi vorba despre căi de atac care respectă suficient dreptul la apărare al debitorului și dreptul la un proces echitabil, menționate în considerentele (10) și (11) ale Regulamentului nr. 805/2004, întrucât dreptul Uniunii nu reglementează procedura de revizuire, iar Regulamentul nr. 805/2004 face trimitere în mod expres la legislația statului membru de origine.

38 Or, pentru a respecta dreptul la apărare al debitorului și dreptul la un proces echitabil garantate prin articolul 47 alineatul (2) din cartă, este necesar să se impună ca, pentru a constitui o procedură de revizuire în sensul articolului 19 alineatul (1) din Regulamentul nr. 805/2004, interpretat în lumina considerentului (14) al acestuia, căile de atac în cauză să permită, în primul rând, o revizuire completă a hotărârii judecătorești, în drept și în fapt.

39 În al doilea rând, căile de atac respective trebuie să permită debitorului care invocă una dintre ipotezele avute în vedere la articolul 19 alineatul (1) literele (a) și (b) din acest regulament să solicite o astfel de revizuire în afara termenelor ordinare prevăzute de dreptul național pentru a formula opoziție sau apel împotriva hotărârii. Aceasta este situația în special în cazul în care dreptul național prevede posibilitatea prelungirii acestor termene, astfel încât ele curg din nou, cel mai devreme, din ziua în care debitorul a avut efectiv posibilitatea să ia cunoștință despre conținutul hotărârii sau să exercite o cale de atac.

40 Pentru a îndeplini în mod specific cerințele prevăzute la articolul 19 alineatul (1) litera (b) din Regulamentul nr. 805/2004, dreptul intern trebuie să permită o asemenea prelungire a termenelor de introducere a căii de atac atât în caz de forță majoră, cât și în cazul existenței unor circumstanțe extraordinare independente de voința debitorului și fără ca el să fi avut vreo culpă în acest sens, dat fiind că această dispoziție face o distincție între cele două noțiuni.

41 Informațiile furnizate de instanța de trimitere indică faptul că ordinea juridică belgiană prevede în principal două căi de atac pentru a contesta o hotărâre pronunțată într-o cauză precum cea din speță, și anume opoziția, concepută în mod specific pentru a contesta hotărârile pronunțate într-o cauză judecată în lipsă și prevăzută la articolul 1047 și următoarele din Codul judiciar, și apelul, prevăzut la articolul 1050 și următoarele din Codul judiciar. Revine instanței de trimitere, singura competentă să interpreteze aceste dispoziții din dreptul său intern, sarcina de a acționa în conformitate cu interpretarea articolului 19 alineatul (1) din Regulamentul nr. 805/2004 dată la punctele 38-40 din prezenta hotărâre și de a stabili dacă legislația națională respectă standardele minime de procedură stabilite de această dispoziție. Într-o asemenea ipoteză și cu condiția îndeplinirii tuturor celorlalte condiții necesare în acest scop, revine acestei instanțe sarcina să efectueze certificarea.

42 Având în vedere considerațiile care precedă, este necesar să se răspundă la a doua și la a treia întrebare preliminară că articolul 19 alineatul (1) din Regulamentul nr. 805/2004 trebuie interpretat în sensul că, pentru a efectua certificarea ca titlu executoriu european a unei hotărâri judecătorești pronunțate într-o cauză judecată în lipsă, instanța sesizată cu o astfel de cerere trebuie să se asigure că dreptul său intern permite, efectiv și fără excepție, o revizuire completă, în drept și în fapt, a unei asemenea hotărâri în cele două ipoteze prevăzute la această dispoziție și că permite prelungirea termenelor de introducere a unei căi de atac împotriva unei hotărâri judecătorești referitoare la o creanță necontestată, nu doar în caz de forță majoră, ci și atunci când alte circumstanțe extraordinare, independente de voința debitorului, l-au împiedicat pe acesta din urmă să conteste creanța în cauză.

Cu privire la a patra și la a cincea întrebare

43 Prin intermediul celei de a patra și al celei de a cincea întrebări, care trebuie examinate împreună, instanța de trimitere solicită să se stabilească în esență dacă articolul 6 din Regulamentul nr. 805/2004 trebuie interpretat în sensul că certificarea hotărârii judecătorești ca titlu executoriu european reprezintă un act de natură jurisdicțională, rezervat, așadar, judecătorului și care trebuie solicitat în actul de sesizare a instanței.

44 Articolul 6 alineatul (1) din Regulamentul nr. 805/2004 prevede că cererea de certificare, ca titlu executoriu european, a unei hotărâri judecătorești privind o creanță necontestată trebuie să fie adresată instanței de origine, fără a preciza cine este competent, în cadrul acestei instanțe, pentru a acorda o astfel de certificare.

45 În aceste condiții, ținând seama de economia Regulamentului nr. 805/2004, este posibil să se facă distincție între certificarea propriu-zisă a unei hotărâri ca titlu executoriu european și actul formal al eliberării certificatului care este prevăzut la articolul 9 din regulamentul menționat. Astfel cum a arătat avocatul general la punctul 52 din concluzii, acest act formal, ulterior adoptării deciziei privind certificarea ca titlu executoriu european, nu este în mod necesar un act care trebuie realizat de judecător, astfel încât poate fi încredințat grefierului.

46 În schimb, certificarea propriu-zisă impune o examinare jurisdicțională a condițiilor prevăzute de Regulamentul nr. 805/2004.

47 Astfel, calificările juridice ale unui judecător sunt indispensabile pentru a aprecia în mod corect, într-un context de incertitudine cu privire la respectarea standardelor minime care urmăresc să garanteze respectarea dreptului la apărare al debitorului și a dreptului la un proces echitabil, căile de atac interne în conformitate cu punctele 38-40 din prezenta hotărâre. Pe de altă parte, doar o instanță în sensul articolului 267 TFUE va putea să asigure faptul că, prin intermediul unei trimiteri preliminare adresate Curții, standardele minime stabilite de Regulamentul nr. 805/2004 fac obiectul unei interpretări și al unei aplicări uniforme în cadrul Uniunii Europene.

48 În ceea ce privește problema dacă certificarea unei hotărâri ca titlu executoriu european trebuie să fie solicitată în actul de sesizare a instanței, articolul 6 din Regulamentul nr. 805/2004 prevede că o hotărâre judecătorească privind o creanță necontestată pronunțată într-un stat membru este certificată, la cererea adresată în orice moment instanței de origine, ca titlu executoriu european.

49 În plus, astfel cum a arătat avocatul general la punctul 56 din concluzii, ar fi ilogic să se solicite ca cererea de certificare să fie formulată în orice situație în actul de sesizare a instanței întrucât în acest stadiu încă nu se poate ști dacă creanța va fi sau nu va fi contestată și, prin urmare, dacă hotărârea care urmează să fie pronunțată la finalul acestei proceduri va respecta condițiile necesare pentru a fi certificată ca titlu executoriu european.

50 Având în vedere considerațiile care precedă, este necesar să se răspundă la a patra și la a cincea întrebare că articolul 6 din Regulamentul nr. 805/2004 trebuie interpretat în sensul că certificarea unei hotărâri judecătorești ca titlu executoriu european, care poate fi solicitată în orice moment, trebuie să fie rezervată judecătorului.

Cu privire la cheltuielile de judecată

51 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a patra) declară:

1) **Articolul 19 din Regulamentul (CE) nr. 805/2004 al Parlamentului European și al Consiliului din 21 aprilie 2004 privind crearea unui titlu executoriu european pentru creanțele necontestate, citit în lumina articolului 288 TFUE, trebuie interpretat în sensul că nu impune statelor membre obligația de a institui în dreptul intern o procedură de revizuire, astfel cum este prevăzută la articolul 19 menționat.**

2) **Articolul 19 alineatul (1) din Regulamentul nr. 805/2004 trebuie interpretat în sensul că, pentru a efectua certificarea ca titlu executoriu european a unei hotărâri judecătorești pronunțate într-o cauză judecată în lipsă, instanța sesizată cu o astfel de cerere trebuie să se asigure că dreptul său intern permite, efectiv și fără excepție, o revizuire completă, în**

drept și în fapt, a unei asemenea hotărâri în cele două ipoteze prevăzute la această dispoziție și că permite prelungirea termenelor de introducere a unei căi de atac împotriva unei hotărâri judecătorești referitoare la o creanță necontestată, nu doar în caz de forță majoră, ci și atunci când alte circumstanțe extraordinare, independente de voința debitorului, l-au împiedicat pe acesta din urmă să conteste creanța în cauză.

3) **Articolul 6 din Regulamentul nr. 805/2004 trebuie interpretat în sensul că certificarea unei hotărâri judecătorești ca titlu executoriu european, care poate fi solicitată în orice moment, trebuie să fie rezervată judecătorului.**

Semnături